

Treći izvještaj o monitoringu štampanih medija u Crnoj Gori

koji se odnosi na period od 1. novembra do 31. decembra 2018. godine (uključujući i 1. i 2.01.2019. godine zbog trobroja štampanih pred praznike)

IZVJEŠTAVANJE O PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

Građanska alijansa sprovodi monitoring svih pet crnogorskih dnevnih štampanih medija u periodu od 1. jula 2018. do 1. marta 2019. godine kroz projekat koji je finansira Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori. Štampani mediji koji su obuhvaćeni ovim izvještajem su Pobjeda, Vijesti, Dan, Dnevne novine i Sloboda¹.

Cilj monitoringa je da se utvrdi koliko mediji izvještavaju o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i koliko se građani objektivno mogu informisati kroz štampane medije o ovom procesu. Za potrebe medijskog monitoringa razvijena je posebna metodologija koja je dostupna na kraju ovog izvještaja.

Izvještaj za period od 1. do 30. novembra 2018. godine

U posmatranom periodu u štampanim medijima objavljeno je 9.182 tekstova od kojih se tek 761 objava odnosila na proces evropskih integracija, a što čini oko osam odsto ukupnog broja objava. Najviše je bilo članaka u kojima su evropske integracije tek pomenute – 336, zatim onih koji su se primarno odnosili na proces EU u smislu standarda i vrijednosti – 225, dok je najmanje bilo objava koje su se ticale EU integracija u tehničkom smislu – 200.

Najveći broj tekstova u vezi sa evropskim integracijama objavljeno je u rubrikama koje se odnose na politiku – 276 objava. Najviše tekstova odnosilo se na nacionalni nivo, naslovi su u najvećem broju slučajeva odgovarali suštini, odnosno sadržini teksta, a tekstovi posvećeni evropskim integracijama su se 114 puta našli na naslovnoj strani novina.

Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o procesu evropskih integracija bio je izvještaj, objave su zauzimale najčešće jednu četvrtinu strane, a najviše je bilo tekstova koji su po sadržini bili neutralno intonirani.

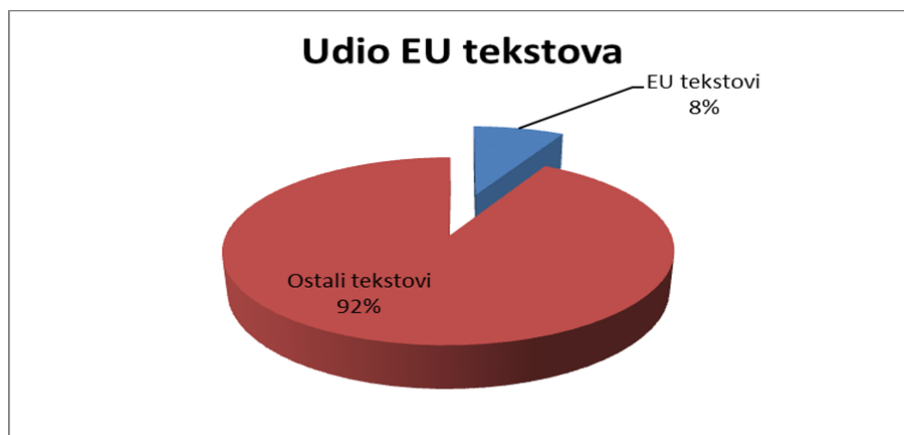
¹ Dnevni list Sloboda prestao je sa objavljivanjem 4. jula 2018. godine, pa se podaci iz monitoringa vezani za ovaj list odnose samo do tog datuma. Ovaj dnevni list je najavio nastavak objavljivanja nakon sezone godišnjih odmora, od septembra 2018.

Ovaj izvještaj dio je projekta „Profesionalno, etički i sa povjerenjem“ koji sprovodi dnevni list *Vijesti* (Daily Press d.o.o.) u partnerstvu sa Televizijom *Vijesti* i Građanskom alijansom, a finansira ga Evropska unija. Mišljenja i stavovi iznijeti u ovom izvještaju pripadaju autoru – Građanskoj alijansi i ni na koji način se ne mogu smatrati stavovima Evropske unije niti projektnih partnera.

I MONITORING ŠTAMPANIH MEDIJA

U pomenutim štampanim medijima u toku septembra objavljeno je ukupno 9.182 tekstova, od kojih se u samo 761 objava radilo o EU, što predstavlja tek osam odsto.

Izvor: Građanska alijansa

U više od polovine objava (425) govorilo se primarno o EU - u tehničkom smislu kao i po pitanju standarda i vrijednosti, dok je EU samo pomenuta u 336 objava.

Tekstovi	Primarno o EU - tehnički	Primarno o EU - standardi i vrijednosti	EU integracije samo pomenute	UKUPNO
DAN	72	72	102	246
DNEVNE NOVINE	55	54	94	203
POBJEDA	48	59	75	182
SLOBODA	0	0	0	0
VIJESTI	25	40	65	130

Izvor: Građanska alijansa

II RUBRIKE, VELIČINA I VRSTA TEKSTOVA

Kada su u pitanju rubrike u kojima se EU pojavljivala - prednjači politika (276), ostale rubrike poput svijeta, foruma, specijalnih dodataka, regiona i slično (247), društvo (139) i ekonomija (99).

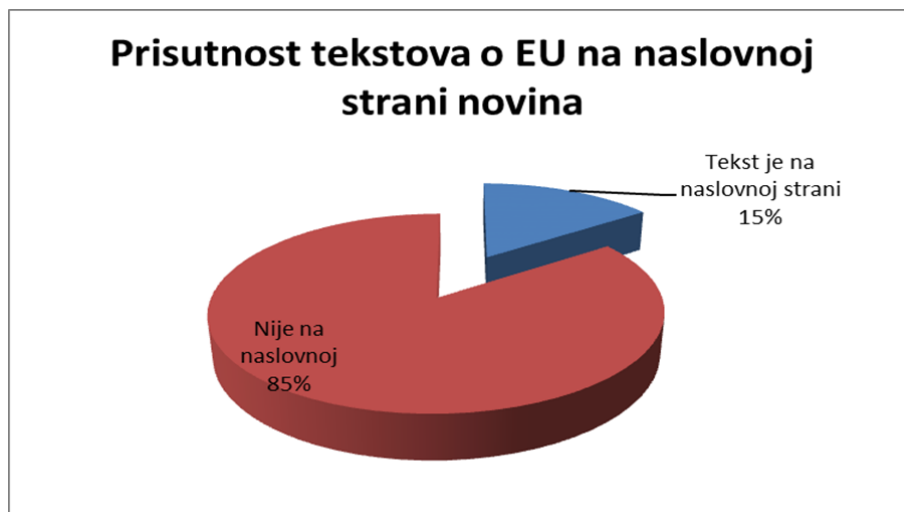
Rubrike	Politika	Društvo	Ekonomija	Ostalo	UKUPNO
DAN	92	40	32	82	246
DNEVNE NOVINE	81	32	34	56	203
POBJEDA	65	36	21	60	182
SLOBODA	0	0	0	0	0
VIJESTI	38	31	12	49	130

Izvor: Građanska alijansa

Nivo značaja teme uglavnom je bio nacionalni (542), zatim globalni (150), dok su se lokalnim temama mediji najmanje bavili (69).

Naslov je u većini odgovarao suštini teksta (756), dok naslov nije odgovarao napisanom u pet objava.

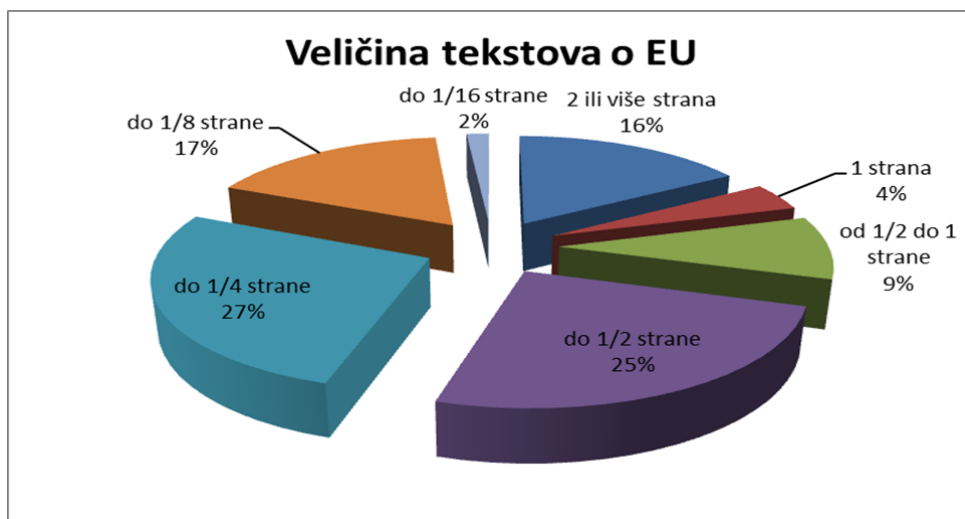
Tekstovi posvećeni EU tematici našli su se 114 puta na naslovnoj, što čini tek 15 odsto od ukupno objavljenih tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o EU bio je izvještaj (361), ostale forme (saopštenje, specijalni dodatak, reportaža i sl.) su korišćene u 143 objave, kratka informacija (107), intervju (71), analiza (47) i komentar (32).

Tekstovi obuhvaćeni monitoringom su u većini slučajeva zauzimali do četvrtine strane (27 odsto), dok ih se najmanje našlo na šestini strane, tek dva odsto.

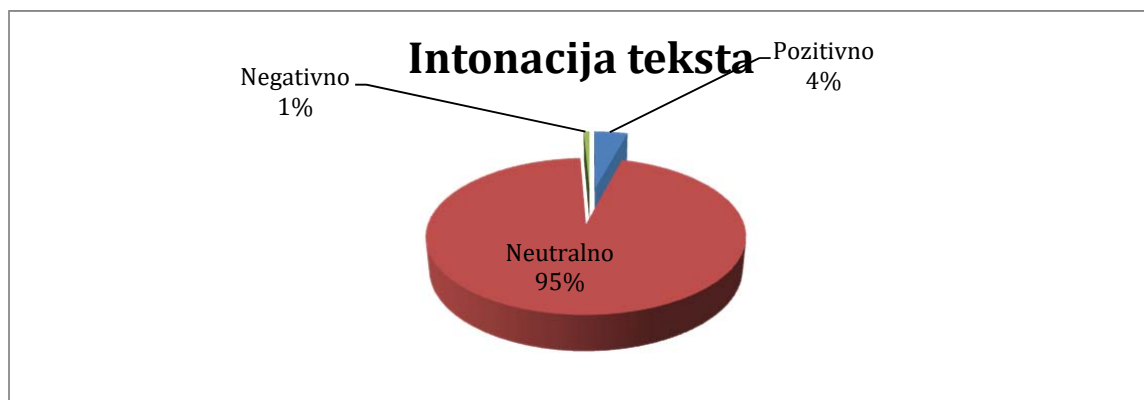
Izvor: Građanska alijansa

U toku novembra nisu objavljivani tekstovi koji su nastali u okviru projekata koji se finansiraju iz EU.

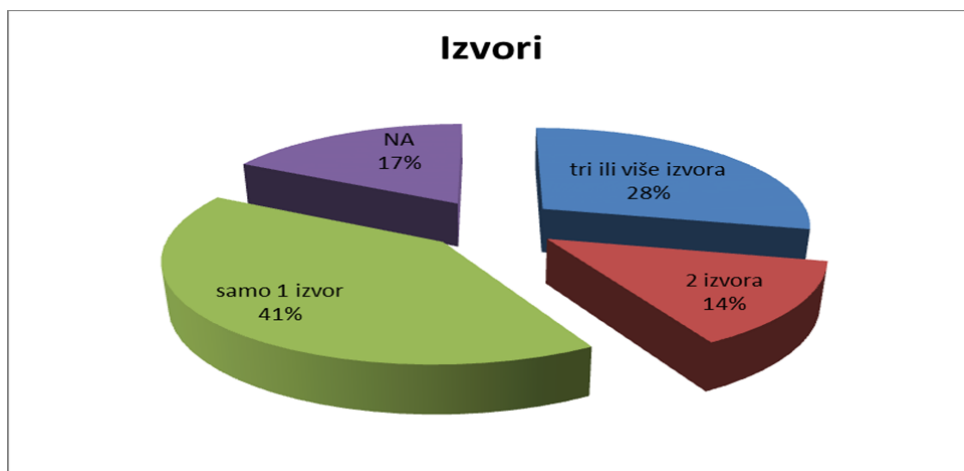
III TON TEKSTOVA I RAZNOVRNOST IZVORA INFORMACIJA

U objavljenim tekstovima uglavnom je korišćen neutralni ton (709), zatim pozitivni (43), dok je negativna intonacija primijećena u devet objava.

Intonacija teksta	Pozitivno	Neutralno	Negativno
DAN	9	234	3
DNEVNE NOVINE	13	186	4
POBJEDA	17	164	1
SLOBODA	0	0	0
VIJESTI	4	125	1

Kada je u pitanju izvor informisanja u skoro polovini objava korišćen je samo jedan izvor (41 odsto), zatim tri ili više izvora (28 odsto) i dva izvora (14 odsto). U 17 odsto objava izvor informisanja nije naveden ili nije bilo moguće odrediti izvor informisanja.

Izvor: Građanska alijansa

U monitoringom obuhvaćenim tekstovima većinom su se koristili zvanični izvori informisanja (686), bilo je i drugih izvora u 46 tekstova, dok u 29 objava nije bilo nemoguće odrediti izvor informacija ili ga uopšte nije bilo.

Zastupljenost više strana bila je ispoštovana u 332 teksta, u 29 objava nije bilo druge strane, dok u više od polovine tekstova (400) pravilo poštovanja različitih strana nije bilo primjenjivo s obzirom da se uglavnom radilo o protokolarnim saopštenjima, izvještajima sa događaja, dokumentima, specijalnim dodacima i slično.

Izveštaj za period od 1. do 31. decembra 2018. godine (uključujući i 1. i 2.01.2019. godine zbog trobroja štampanih pred praznike)

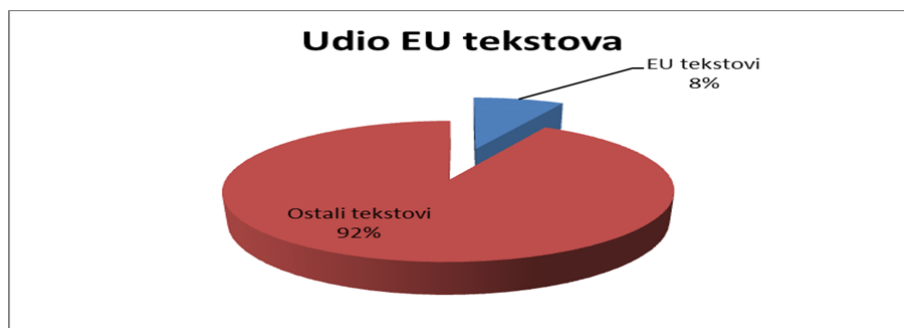
U decembru 2018. godine tek osam odsto objava u štampanim medijima se odnosilo na proces evropskih integracija. Najviše je bilo članaka u kojima su EU integracije tek pomenute – 340, zatim onih koji su se primarno odnosili na proces EU integracija u dijelu koji se tiče evropskih standarda i vrijednosti – 181. Najmanje je bilo članaka koji su se primarno odnosili na proces EU integracija u tehničkom smislu – 175.

Najveći broj tekstova, u vezi sa evropskim integracijama, objavljeno je u rubrikama ostalo (kultura, regioni, stav, specijalni dodatak i slično) - 246. Najviše tekstova odnosilo se na državni nivo, naslovi su u najvećem broju slučajeva odgovarali suštini. Objave posvećene evropskim integracijama su se u tek 16 odsto objavljenih naslova našle na naslovnicama.

Tip teksta koji je u decembru najviše korišćen za informisanje o procesu evropskih integracija bio je izvještaj, objave su zauzimale najčešće do polovine strane, a najviše je bilo tekstova koji su po sadržini bili neutralno intonirani.

I MONITORING ŠTAMPANIH MEDIJA

U pomenutim štampanim medijima u toku decembra objavljeno je ukupno 8.650 tekstova, od kojih su se 696 objava ticale EU, što predstavlja tek osam odsto.

Izvor: Građanska alijansa

U većini objava (356) radilo se primarno o EU (tehnički i standardi i vrijednosti), dok su u 340 tekstova EU integracije samo pomenute.

<i>Tekstovi</i>	<i>Primarno o EU – tehnički</i>	<i>Primarno o EU - standardi i vrijednosti</i>	<i>EU integracije samo pomenute</i>	<i>UKUPNO</i>
<i>DAN</i>	58	65	106	229
<i>DNEVNE NOVINE</i>	53	39	77	169
<i>POBJEDA</i>	40	37	101	178
<i>SLOBODA</i>	0	0	0	0
<i>VIJESTI</i>	24	40	56	120

Izvor: Građanska alijansa

II RUBRIKE, VELIČINA I VRSTA TEKSTOVA

Kada su u pitanju rubrike u kojima se EU pojavljivala prednjače ostale rubrike – poput regiona, hronike, foruma i slično (246), zatim rubrike politika (232), društvo (143) i ekonomija (75).

<i>Rubrike</i>	<i>Politika</i>	<i>Društvo</i>	<i>Ekonomija</i>	<i>Ostalo</i>	<i>UKUPNO</i>

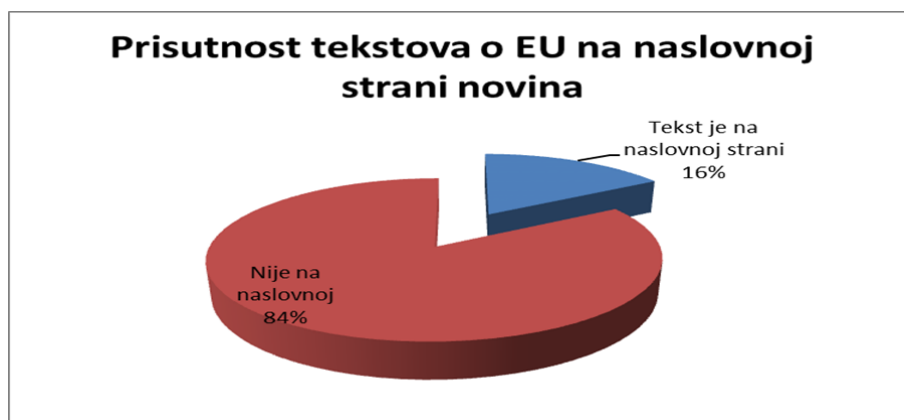
DAN	84	43	25	77	229
DNEVNE NOVINE	69	24	23	53	169
POBJEDA	57	38	22	61	178
SLOBODA	0	0	0	0	0
VIJESTI	22	38	5	55	120

Izvor: Građanska alijansa

Nivo značaja teme uglavnom je bio nacionalni (467), zatim globalni (141), dok su se lokalnim temama mediji bavili u 88 tekstova.

Naslov je u skoro svim tekstovima odgovarao suštini (695), tek jedan naslov nije odgovarao suštini napisanog.

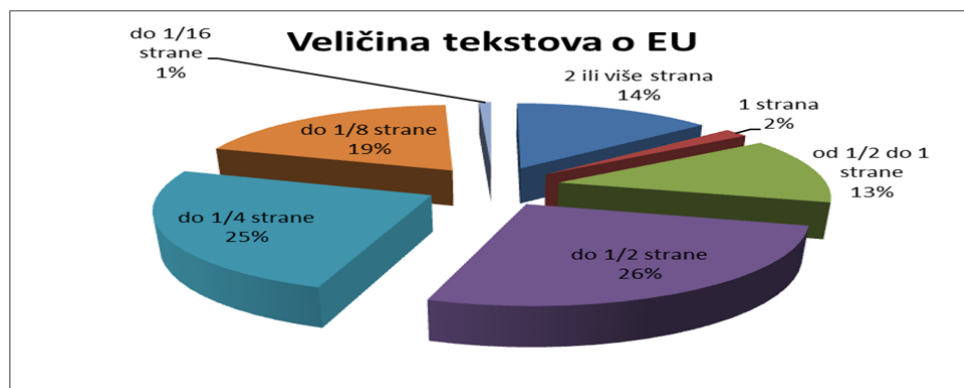
Tekstovi koji se tiču evropskih integracija našli su se 114 puta na naslovnicaama monitoringom obuhvaćenih medija, što čini tek 16 odsto od ukupno objavljenih tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

Tip teksta koji je najviše korišćen za informisanje o EU bio je izvještaj (329), zatim ostale forme (138), kratka informacija (90), intervju (62), komentar (42), dok je u decembru najmanje bilo analiza (35).

Tekstovi obuhvaćeni monitoringom su u većini slučajeva zauzimali do polovine strane (183), dok je tek šest tekstova zauzimalo šesnaestinu prostora.

Izvor: Građanska alijansa

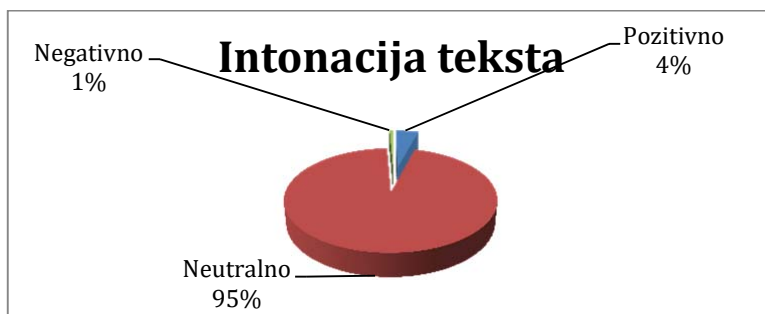
Kada je u pitanju zastupljenost strana u više od polovine tekstova (395) nije bilo moguće predstaviti različita mišljenja s obzirom da se radilo o protokolarnim saopštenjima, specijalnim dodacima, kratkim informacijama, komentarima i slično. U 287 objava pravilo o zastupljenosti „obje strane“ je ispoštovano, dok u 14 tekstova nije bilo „druge strane“.

U toku decembra objavljeno je pet tekstova koji su nastali u okviru projekta koji se finansira iz EU.

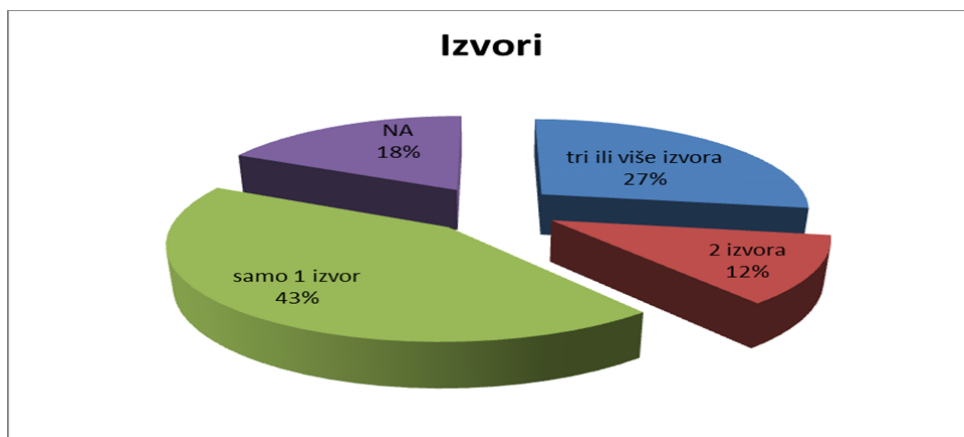
III TON TEKSTOVA I RAZNOVRNOST IZVORA INFORMACIJA

Uglavnom je korišćen neutralni ton (662), zatim pozitivni (29), dok je negativna intonacija primijećena u pet objava.

Intonacija teksta	Pozitivno	Neutralno	Negativno
DAN	5	222	2
DNEVNE NOVINE	12	155	2
POBJEDA	12	165	1
SLOBODA	0	0	0
VIJESTI	0	120	0

U 43 odsto objava novinari su koristili samo jedan izvor informisanja, u 27 odsto tekstova bilo je prisutno tri ili više izvora, u 18 odsto objava nije bilo moguće odrediti izvor informisanja, a dva izvora su korišćena u 12 odsto tekstova.

Izvor: Građanska alijansa

U monitoringom obuhvaćenim tekstovima većinom su se koristili zvanični izvori informisanja (631), bilo je i drugih izvora u 45 tekstova, dok u 20 objava nije bilo nemoguće odrediti izvor informacija ili ga uopšte nije bilo.

IV METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Predmet monitoringa su svi članci koji su objavljeni u svim crnogorskim dnevnim novinama.

U navedenim medijima praćena je prisutnost tekstova koji su kompletno posvećeni procesu ili dijelu procesa EU integracija - kvalifikovani kao "primarno o EU-tehnički", odnosno onih tekstova koji pominju EU standarde i vrijednosti u pomenutim oblastima kao „primarno o EU-standardi i vrijednosti“, te onih koji samo pominju EU integracije. Ti tekstovi su upoređeni sa brojem tekstova koji su objavljeni u pomenutim medijima, a ne obrađuju tematiku EU. Monitoringom nisu obuhvaćeni: sport, oglasi i tenderi.

Kvalitativna i kvantitativna obrada nastavljena je za tekstove koji su kvalifikovani kao "primarno o EU (tehnički i standardi i vrijednosti)" i one gdje su "EU samo pomenute".

Procjenjivano je da li naslov teksta odgovara suštini teksta kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri se pribjegava senzacionalističkom izvještavanju o EU. Kako bi se utvrdilo koju važnost mediji pridaju procesu pristupanja Crne Gore u EU i koliko prostora daju za te teme monitoringom je praćeno da li je pomenuti tekst i na naslovnoj strani novine, veličina teksta, kao i pozicija teksta na strani.

Analiziran je tip i intonacija tekstova koji su objavljeni, a koji se bave procesima EU integracija direktno ili posredno. Intonacija teksta je utvrđivana kao pozitivna, neutralna i negativna na osnovu pisanja novinara o temi i uređenja teksta (napomena: citati sagovornika koji su u negativnom tonu u odnosu na EU integracije ne znači apriori da je tekst negativno intoniran).

Po tipu tekstova razlikovani su: Izvještaj, Analiza, Kratka informacija, Intervju, Komentar i Ostalo. Za prva tri tipa teksta (Izvještaj, Analiza i Kratka informacija) provjeravano je da li je ispoštovan princip “obje strane priče”, odnosno da li su tekstovi jednostrani i koliko je različitih izvora kontaktirano (napomena: ukoliko je dva ili više izvora predstavljalo istu instituciju/organizaciju, odnosno čak i stranu, to se u metodologiji tretiralo kao jedan izvor; ukoliko je u tekstu bilo naglašeno da je jednoj ili drugoj strani ponuđeno da kaže svoju stranu a da je ista to odbila to je tretirano kao da su zastupljene obje strane).

Kada su u pitanju izvori informacija, praćeno je da li su zastupljeni zvanični izvori informacija, poput državnih i lokalnih izvora, kao i međunarodne institucije kao što su Evropska unija, Ujedinjene Nacije, Savjet Evrope, OEBS, te verifikovanih istraživanja, kao i zvaničnih saopštenja.

Monitoringom su se utvrđivali i trendovi kada je u pitanju objavljivanje tekstova koji se tiču EU tematike kada su finansirani iz EU projekata i da li mediji tu praksu baštine i kada nemaju dodatne izvore finansiranja.

Autor: GA tim